

Med lov skal
land bygges!

FOLK OG LAND

Nr. 27 - 6. årg.

Lørdag 17. august 1957

Løssalg 65 øre

og sure myrer
må grøftes ut!

Hun er nr. 1 i kampen for sannhet og rett

Fru Ragnhild Wiesener er, når det gjelder kampen for sannhet og rett den beste vi har i Norge. Hun er nr. 1 i hjertelag, i rettferdighetssans og likeledes når det gjelder rettferdighetskrav. Hun er alle norske haltepinkers onde samvittighet i vår såkalte rettsstat, hun er ulovlighetens fiende nr. 1. Tenk om jeg bare hadde vært 20 år yngre, var hennes utrop til oss, foran 80-årsdagen den 28. juni. Hun er takknemlig for at hun har fått leve, men kjemper nå med avtagende krefter med de enorme påkjenninger det har vært å gjennomleve norsk usselhet og norsk svik av kjempeformat. Ingen ville ha trodd — før den 2. verdenskrig at vi noengang skulle ha sunket så dypt — vi det norsk folk som alltid gjorde krav på å være bedre og hederligere enn noe annet folk på jorden.

Vårt folk mente liksom å være et slags sentrum når det gjaldt både kristendom og ære. Dette mente vi også under den første verdenskrig, da vi fordrev tiden med sanseløse orgier i aksjesekulasjoner — mens de krigførende landes ungdom blødde i hjel i millionvis. Det angikk liksom ikke oss, bare vi kunne samle på innbilt profitt og jamre over at våre sjømenn i tusentall betalte med sitt liv. Så kom den 2. verdenskrig. Ikke hørte vi en bombe smelle før det ble temmelig mørkt i våre hjernebatterier. Da

vil ikke høre, ikke dele ansvar, heller more seg, og døme andre. Med de største bekymringer spør fru Ragnhild Wiesener om hva framtiden vil bringe, undergang for vårt land, eller hva?

Tross motgang og tregghet hos et villedet folk er det likevel vidunderlig hva fru Ragnhild Wiesener har fått utrettet — og hva hun har

vink hos ham. Eller du finner en kopi av Olav Brennhovds siste preken Allehelgens søndag i 1945 i NRK. Ordet ble ham siden fratatt. Vet du det ikke? Han sprengte seg som sekretær hos noe som heter biskop Eivind Berggrav. Deretter fornyet Brennhovd sitt liv med å begynne som skolelærer for ny-europeisk ungdom og bygget sitt Nansenhaus i Göttingen. Gjennom 10 år

Fru Ragnhild Wieseners hovedpunkter

DEN TAUSE UMORAL

Fruen sier: Her kan jeg som bare er et menig medlem av samfunnet offentlig referere opplysninger inneholdende den alvorligste anklage mot de ansvarshavende i statens styre for bevisst å ha gått inn for et ulovlig rettsoppgjør mot egne landsmenn, og det ser ut til at de må la det sitte på seg.

Så forferdende har rettsstaten og våre statsmyndigheter stelt seg.

DE MEDSKYLDIGE

Store deler av vårt folk har latt seg føre bak lyset. De går med lukkede øyne og avstengt hjerte. De har latt seg bruke til å skape en opphisset opinion ut fra et grunnlovstridig rettsoppgjør. Deretter bruker staten dem som rettskilde! Derved har de gjort seg medskyldige i forbrytelsene mot NS-folkene.

PRESSENS MANGLENDE ANSVAR

Pressens første plikt er å gi folk opplysning, men vår presse har på den skammeligste måte forsømt sin oppgave og plikt. Pressen villedet og fortiet. Dermed sviktet også den sitt ansvar.

FOLK ER SA REDDE

For hva? «Hold bare meg utenfor!» sier de, og tror dermed å kunne redde både skinnet og æren. De tar helt feil. Hvorfor flykte fra sannheten? Det finnes på dette punkt bare en måte å unngå feil, nemlig ingen ting å gjøre. Men det er den mest utilgivelige feil.

til har hun tross alt kunnet holde kampen gående, kampen for alle som lider urett i dette land — etter det såkalte rettsoppgjør.

Vi drøfter statens

Men skal tro om legevitenskapen gjør oss en tjeneste med å holde liv i oss? Jeg er redd for at alle gamle har det vondt når vi ikke strekker til — og ikke kan hindre de yngre i å føre skam over vårt folk. Jo lengre vi gamle le-

Når Grunnloven settes utenfor

— Var ikke rettsstatens opptreden i 1945 nærmest et sjokk?

— Helt og holdent, og jeg er takknemlig fordi mine øyne var åpne. At det norske folk dengang lot seg føre bak lyset var en katastrofe. Og jeg var ikke før begynt med min nye oppgave før jeg hadde en samtale med en fremstående norsk lege (vi fikk navnet også, men venter med navnet til en senere anledning) som sa: De må vite at enhver mann, f. eks. i vårt justisdepartement er fullt vitende om at rettsoppgjøret er lovløst, men de mente at det måtte til (!)

— Opplevet De flere slike avslørende episoder?

— Det manglet ikke på det. Jeg kan nevne fra et foredrag holdt i Nobelsalen høsten 1945, og det var Nic Stang som talte. Han sa virkelig dette: «Vi vet så inderlig vel at de provisoriske anordninger er i strid med Grunnloven, men det er vår hellige plikt å følge dem». Aldri fant nordmenn det riktig å bryte Grunnloven! Først etter frigjøringen fremsto en rekke uærlige personer som tok seg til rette på egen hånd, og som våget å sette seg ut over Grunnloven.

— Og slikt ble kalt frigjøring!

Forsvareren hysjet på henne med de ord: «Han må gjøre det for å få dem dømt». Stør-yndelighet må man reise langt for å finne maken. En postfunksjonær, en hædersmann i all sin ferd, har fortalt meg at man i retten glemte å spørre ham om han mente at krigen hadde ved-

— Forts. side 4

Kan dikt erstatte død?

Oppadstrebbende kvinner og menn i Norge har utvilsomt meget å takke kong Haakon VII for. Dog neppe for yt-ringsfrihet, «demokratiets seier», eller for kompromissløs kamp mot rettsstridige overgrep, ti hvordan kunne Majesteteten få anledning til å befatte seg med slikt?

Ei heller ærer man i kongens person et historisk heltemot, slik som kong Olav Trygvason viste det i løftingen på Ormen Lange, Kong Christian IV ved masten på «Treenigheten», kong Carl XII på stormstigen ved Fredriksten, eller kong Fredrik III, som ville dø i sin rede.

Nei, kong Haakons eksempel må være noe helt nytt. Der-som de nevnte tilfeller kalles monumentale, må vårt siste kongelige forbilde nærmest kalles kurant.

da vi forrev tiden med san- seløse orgier i aksjesekulasjo- ner — Stifelsen norsk Okkupasjonal- ions de krigsperioden landes ungdom blødde i hjel i millionvis. Det angikk lik- som ikke oss, bare vi kunne samle på innbilt profitt og jamre over at våre sjømenn i tusentall betalte med sitt liv. Så kom den 2. verdens- krig. Ikke hørte vi en bombe smelle før det ble temmelig mørkt i våre hjernebakterier. Da vårt land ble invadert av ty- ske tropper, var det som om ingen annen nasjon på jor- dens overflate led tilnærmel- sesvis så megen urettferdighet som Norge. Fru Ragnhild Wiesener våknet opp til en virkelighet som hun aldri hadde drømt om. Hun var ik- ke NS, men hun fulgte tin- genes skjeve gang og brukte sin forstand. Hun så og vur- derte, ikke ved hjelp av infor- masjoner utenfra, men ved hjelp av sitt klare hode, og ved hjelp av de absolutter hennes far innprentet henne fra barnsben av — om å være ubestikkelig, kompromissløs og modig.

Fru Ragnhild Wiesener er kvalifisert til å være hele lan- dets mor — og rettleder. Men er hun det? Nei langt fra. Det norske folk har nok med sin selvgodhet og ubendige døm- mesyke. Det gis ikke ørensyd for godhetens og edelhetens sannsigere. Vårt arme folk

Vi gamla rödisar, vi som i vår ungdom kämpade som le- jon för — ja allt det vi nu har, är allt litet häpna när vi ser och hör på dem som nju- ter frukterna av vårt arbete. En flock ständigt missnöjda och i grunnen olyckliga män- niskor. En skara bortskämda barn.

Rektor Palm i Olle Hedbergs nyeste roman.

*

Å leve er — krig med trolle i hjertets og hjernens hvelv, å dikte — det er å holde dommedag over seg selv.

HENRIK IBSEN.

vil ikke høre, ikke dele an- svar, heller more seg, og døm- me andre. Med de største be- kymringer spør fru Ragnhild Wiesener om hva framtiden vil bringe, undergang for vårt land, eller hva?

Tross motgang og treghet hos et villedet folk er det li- kevel vidunderlig hva fru Ragnhild Wiesener har fått utrettet — og hva hun har sådd av spiredyktige frø, og hva hun har bragt av trøst og oppmuntring.

Hennes slekt. Og hjemme hos fru Wiesener selv

Hennes far var en høyt an- sett lege, dr. Otto Aamodt, f. i Skien (av Coucheron Aa- mot-slekten), og Marie Stolt- Nilsen fra Haugesund hennes mor. Legeparet levde lenge på Kongsvinger, hvor det ennå går ord om hvilke eiegode mennesker begge var. Fru Ragnhild Wiesener fikk en arv å bære som hun aldri har veket bort fra, ikke en millimeter. Selv om dumhet og svik raste tårnhøyt gjen- nom rettsstat og samfunn har fru Ragnhild Wiesener stått fast ved roret, som om hun var både mann og profet. Det nyt- ter ikke å hykle landssvik- beskyldninger innen hennes rekkevidde, hun avkler hyk- lerne til skinnet og tar sin Gud hånd. Kommer man i hennes hjem finner du alltid bud fra den levende menne- skehet i vårt land eller fra andre land. Du finner gjerne blomster og varme takkens ord fra kjente og ukjente NS. Du finner 200 kjærlighetens brev fra Klosterberg i Passau, skrevet av brev-vennen den tyske munkebror og pater Augustin Martin Shøllhorn — som falt under krigen som sykepasser. Eller en nyskre- vet artikkel hun vil vise en av sine fortrolige venner (ikke NS), for å søke råd og

vink hos ham. Eller du finner en kopi av Olav Brennhovds siste preken Allehelgens søn- dag i 1945 i NRK. Ordet ble ham siden fratatt. Vet du det ikke? Han sprengte seg som sekretær hos noe som heter biskop Eivind Berggrav. Der- etter fornyet Brennhovd sitt liv med å begynne som skole- far for ny-europeisk ungdom og bygget sitt Nansenhaus i Göttingen. Gjennom 10 år har hun med alle midler støt- tet Brennhovds arbeide. Eller du løfter varsomt og titter på en del av de bøker som hun har liggende nærmest for hånden. Fru Ragnhild Wie- sener ser vennlig til deg og si- er: «Ja, der har vi Franklin Knudsens bok, jeg synes den er meget velskrevet.» Eller du finner sokneprest Eystein Poulsens arbeide «Den nåde- løse barmhjertighet» (1947), eller høyesterettsadvokat Gerhard Holms berømte fo- redrag i Den norske Krimina- listforening 13. desember 1945. Det var fru Ragnhild Wiesener som fikk ham til å holde det foredraget. De had- de så lenge Holm levet det al- ler beste samarbeide. En fin- ner også sønnens bok, høye- sterettsadvokat Albert Wiese- ners «Nordmenn for tysk krigsrett», og slumper til å lese om Sigmund Bromme- land fra Haugesund. (Har Haugesund ingen ting lært av den historien? — vi bare spør). Kan vi ta med mer? La oss da nevne fotokopi av det berømte Akershus-brev adressert slik: Kjære kristne venner! og undertegnet av Olav Dyvik, Arne Laudal og de andre som ble henrettet på grunn av krigens rå ubarm- hjertighet. Fru Ragnhild Wie- sener sover ikke, hun våker netter lange. Det er sant, der ligger også Ernst Høvås bok, hvor han skriver helt riktig: «Det vil bli en trist fremtid hvis idealistene i tur og or- den skulle gå fra borde.» Sykdom har i tolv år for- søkt å drive fru Ragnhild Wiesener fra borde, men hit-

helt feil. Hvorfor flykte fra sannheten? Det finnes på dette punkt bare en måte å unngå feil, nemlig ingen ting å gjøre. Men det er den mest utilgivelige feil.

til har hun tros alt kunnet holde kampen gående, kam- pen for alle som lider urett i dette land - etter det såkalte rettsoppgjør.

Vi drøfter statens anliggender

— Ved løgn ødelegges alt, sier fru Ragnhild Wiesener, også et helt folks fremtid kan ødelegges om det bygges på løgn.

— Har De noen gang for- søkt å vekke samvittigheten hos statens såkalte ledende menn? spør vi.

— Jeg har. Jeg var i sin tid med og leverte den henstil- lingen som 600—700 norske kvinner skrev under på, for å få frigitt de innesperrede fan- ger. Det var daværende stor- tingspresident Natvig Peder- sen som tok imot. Siden var jeg i audiens hos Gerhard- sen og Gundersen. Sistnevnte var mutt. Gerhardsen var vennlig rent formelt. Ikke noe mer. Natvig Pedersen spurte: «Men angrer da ikke disse mennesker?» Hva men- te han, hvis han mente noe? Mente han at de av rettssta- ten rammende skulle angre at de var norske? Jeg svarte på hans spørsmål: NEI. Jeg har ellers ikke hørt noe fra hverken Gerhardsen eller Natvig Pedersen. Stortings- presidenten sa riktignok at man selvfølgelig måtte ta hensyn til hva norske kvin- ner ba om, men jeg vet ikke mer — —

Godt at hun holder ut

Det er ikke sjelden at og- så 80-åringer gjør en innsats av rang i menneskelivet, sky- ter vi inn.

— Ja, det er jeg vlss på.

Men skal tro om legeviten ska- pen gjør oss en tjeneste med å holde liv i oss? Jeg er redd for at alle gamle har det vondt når vi ikke strekker til — og ikke kan hindre de yng- re i å føre skam over vårt folk. Jo lengre vi gamle le- ver desto lengre varer våre lidelser.

— Alle som kjenner Dem er takknemlige fordi de hol- der ut.

— Jeg vokste opp i et lykke- lig og harmonisk barndoms- hjem. Jeg skulle hatt be- tingelser for å leve et fred- sommelig liv. Heller ikke trodde jeg å være skikket til kamp. Det er bare det at livet har lært meg sannheten av Bjørnsens ord at Fred er ei det beste, men at man noe vil.

— Forholdene har ført Dem rett opp i frontlinjen for sannhet og rett.

— Akkurat slik er det. En personlig sorg jeg fikk, vek- ket meg. Jeg mistet to dage før krigens slutt, dvs. 5. mai 1945, min eneste datter og øyesten, Nainy. Jeg sier som Waldemar Atterdag sa da han mistet sin datter Tove: Herre, vet du hva du gjorde da du tok henne fra meg? Jeg ble snart klar over at jeg måtte omsette min grenselø- se sorg i arbeide for andre. Da valgte jeg alle tidligere NS-folk, såret og vanæret av statsmyndighetenes usleste kampmidler.

Hver gang skattebetaleren hører at politikeren har en plan, vet han hvem som skal betale for den.

«DUBLIN OPINION».

Det var så lenge siden hun had- de danset, men ved det første trin hun tok med ham var det som en hukommelse våknet i hele hennes legeme.

SIGRID UNDSSET
«Ida Elisabeth»

at de provisoriske anordnin- ger er i strid med Grunnlo- ven, men det er vår hellige plikt å følge dem». Aldri fant nordmenn det riktig å bryte Grunnloven! Først etter fri- gjøringen fremsto en rekke uærlige personer som tok seg til rette på egen hånd, og som våget å sette seg ut over Grunnloven.

— Og slikt ble kalt frigjø- ring!

— Det var frigjøring til hat og hevn over anderledes tenkende. Jeg kaller det ikke frigjøring jeg kaller det sla- veri. Dypt forstemmende var det å se at det ikke var bedre stoff i det norske folk enn det som da viste seg. Det er også dypt forstemmende at folk i sin alminnelighet fort- satt er så uvitende at de «tror» NS var skyldige i vårt folks fornedrelse.

— Enn Stortinget?

— Nyelig ble det fortalt meg at hver eneste medlem i Stortinget er fullt klar over hvor lovløst rettsoppgjøret var. Men de tør ikke handle ut fra dette. Det gjelder å stå på egne synder, der- for ingen normal reaksjon.

Myndighetene øvet et enormt maktmisbruk

— Jeg kan med de sterke- ste farger skildre den nød og ulykke som jeg har vært vit- ne til i vårt land etter den sa- såkalte frigjøring. Direkte sadistisk grusomhet forekom — mot helt uskyldige menne- sker. Mest rystende er det vel at våre dommere medvir- ket eller tolererte dette. Et eksempel fra en av rettssa- kene»: En ung sykepleierske hører premissene opplest og sier forskrekket til sin såkal- te forsarer: «Men han lyver jo, jeg har ikke sagt dette.»

Trygvason viste det i løfting- en på Ormen Lange, Kong Christian IV ved masten på «Treenigheten», kong Carl XII på stormstigen ved Fre- driksten, eller kong Fredrik III, som ville dø i sin rede.

Nei, kong Haakons eksempel må være noe helt nytt. Der- som de nevnte tilfeller kalles monumentale, må vårt siste kongelige forbilde nærmest kalles kurant.

Kongen reiser sin vei. Et- ter at det var gitt ordre til kapitulasjon følte det for ubehagelig å forbli i Norge? Hadde man vis a vis England overhode noe valg? Professor Halvdan Koht mener som kjent nei. — Det berømte nei til Brauer ble ordlagt av Koht. Kronprins Olav foreslo for sitt vedkommende å bli igjen hos sitt folk. — Det ble nek- tet ham.

Kong Haakons bortreise med mere i 1940 vekker (til- synelatende) begeistret til- slutning, den berømmes i enestående vakre og pompøse festtaler, tone- og orddikt! Emigrantenes største dikter — Nordahl Grieg overgår seg selv. Men skildrer hans skjøn- ne ord noensomhelst annen realitet enn den at han selv tror på dem?

Hvorom allting er: Kong Haakon — med sine aner- kjent gode sider — antas å ha åpnet folks øyne for stor- heten i en noenlunde risiko- fri holdning, et ikke altfor vanskelig oppnåelig person- lighetsideal for ærgjerrige menn med middels mot — menn som føler seg hjemme på flere steder?

Det er i bokstavelig for- stand et kurant ideal. Det har skapt skole, ti det er kunngjort at det skal rømmes en eventuell neste gang også.

På nasjonale festdager ser det virkelig ut til at Dikt kan erstatte Dåd.

Tjøme, 3. august 1957.

Oscar Ørnulf Aall.

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Ansvarlig redaktør Johannes Kringlebotn

Partipolitikk kontra nasjonal politikk

I disse år som er gått siden NS ble oppløst, er det et spørsmål som jeg ofte har reflektert over:

I hvilken grad bidro den kamp som NS førte fra 1933 og fremover til å skape klare linjer innen norsk politikk?

At kampen ikke var fruktesløs vises best av den holdning nasjonens nåværende ledere inntar i nasjonale, politiske og samfunnsmessige spørsmål sammenlignet med disse personers holdning og innstilling i årene før 33 og fremover.

Er det en tilsmikelse å gi NS noe av æren for at mange før neglisjerte saker av betydning ble tatt opp til debatt og fordi det ble nødvendig å ta klarere stilling til en rekke spørsmål av hvis løsning nasjonens velferd i det lange løp avhenger?

NS' betydning i årene før krigen kan ikke måles etter den minimale tilslutning NS som parti og organisasjon i disse år vant i det norske folk. Så paradoksalt det kan lyde lå NS' største betydning i selve den motstand det møtte fra alle partiers side.

Likegyldige tanker og ideer kunne ikke ha vekket en så innbidt og forbitret fiendtlighet fra en nærsagt samlet presse, en presse som ved sin opinionsdannende virksomhet gjorde hva den kunne for å legge på is det som for Vidkun Quisling og hans håndfull idealister sto som brennende, livsviktige spørsmål.

NS rørte ved noe som hadde karakteren av en upåaktet verkebyld, en nasjonal grunn-

trenger et NS, en gruppe kvinner og menn som ikke lar seg dupere men som er selvstendige nok og ærlige nok og fryktesløse nok til å gå til bunns i spørsmålene — noe som flertallet dessverre sjelden gjør. Det er i det politisk uinteresserte eller overfladiske flertall som i demokratiske stater skaper problemene, idet disse mennesker så lett lar seg svinge både hit og dit. Partiagitasjonen tar sikte på å få et sikkert tak på dette flertall. Siden gjelder det å bruke klok taktikk for å beholde overtaket, slik at folket spiser av partiets hule hånd. Det er blitt noe av en vitenskap og meget av et problem for vårt nåværende regjeringparti (Arbeiderpartiet) å gi folket å ete, slik at partiet kan beholde den makt det har skaffet seg over dette flertall. Det betenkelige er bare at en politikk som tjener øyeblikket og ser bort fra hva som i det lange løp tjener nasjonens interesser, ikke er nasjonal politikk. Det er partipolitikk uansett om vedkommende parti sitter med regjeringmakten.

Her står Vidkun Quisling for oss NS-folk som en av de få nordmenn hvis virke var rent for utenforliggende hensyn. Quisling var ikke partipolitiker. Han var statsmann.

KAI NORMANN

Offensiv for vårt blad

Biskop Olay 70 Stortingsvalget og vi

Sokneprest A. M. Olay, Hoffsvæien 22, Skøyen, er i morgen 18. aug. 70 år. Dermed har da også han nådd den grense som loven setter for offentlig embedsmessig virke i vårt land.

Olay er Karmøyværing, født i Kopervik. Oppvekst og ungdomstid falt i Sandnes og Stavanger. Her ble han student i 1907 (altså 50 års jublant i år) fra gamle, hederkronede Kongsgård skole, den skole som Kielland har gitt oss en så uforlignelig klassisk skildring av i «Gift». Samme år Olay ble student, kom han til et åndelig gjennombrudd og fikk oppleve det kristne livssyn som siden har vært ledetråden for hans liv og alt hans virke. Hans livsveg var bestemt. Han gikk inn for teologien, ble kand. teol. i 1914 og tok praktikum 1915. Akkurat i de dager da censuren falt, nærmere bestemt 18. juni, ble han utnevnt til sitt første kall som sokneprest til Sirdal.

Olay er skippersønn. Men han er ikke «skippersakenes» mann. Det fikk denne hans første menighet der nede på sørspissen av Norge erfare.

— På branntomten på Bryggen i Bergen holder man nå på å avdekke et båtfunn fra 1300-tallet.

— Hvorfor anglefiske når man kan stemmefiske?

Farmand

Han begynte straks arbeidet på lang sikt. Selvsagt ble han medlem av og formann i en rekke kommunale styrer samt i en mangfoldighet av foreninger av kirkelig, misjons og humanitær art. Men det som Sirdal menighet ved siden av hans klare og fulltonende forkynnelse mest vil

Forts. side 4

— Det er riktig at prisene på kaffe og sukker på verdensmarkedet er falt i den senere tid, og at Statens pristilskudd for å holde de nåværende forbrukerpriser på disse varer her i landet uforandret, har minsket tilsvarende. Men prisene har ikke falt så meget at subsidiene er blitt overflødige.

— Strømmen av flyktninger fra Jugoslavia til Østerrike har tiltatt betraktelig i de siste par måneder. I løpet av juli har i alt 796 jugoslavere søkt om politisk asyl i Østerrike, og i juni ca. 500.

Med vi mener jeg selvfølgelig alle som direkte eller indirekte har vært berørt av rettsoppgjøret. Og det skulle vel bli adskillig tusen stemmeberettigede over det hele land. Vi er igrunnen en faktor i puslespillet om mandater i stortingssalen. En faktor som sikkert de borgerlige partier regner med å innkassere til sin fordel ved høstens stortingsvalg, for muligens å kunne fravriste Gerhardsen & Co. makten i storting og regjering.

Jeg håper det står klart for alle NS-folk at enten regjeringen heter Gerhardsen eller Hambro så vil vi være løsningen av spørsmålet om revisjon av rettsoppgjøret like nær når de fire år er gått. Og det er jo revisjon av rettsoppgjøret snarest mulig som er alt for oss.

Vi har neppe nu, og får heller ingen i kommende regjering selv om vi ofrer alle våre stemmer på høyre eller bondepartiet eller det såkalte kristelige folkeparti, som tør risikere nakken i en eller annen baktrapp i Oslo for vår sak. Det kan jo være dem som lover i øst og vest sånn foran valget for å sikre seg at limingen til taburetten ikke skal gå opp. Ord og lovnader er billige saker i Norge i dag, så vi skal ikke ta slike lovnader alt for høytidelig.

Vi NS-folk skal ganske simpelt stikke fingeren i jorda og lukte hvor vi er. Vi skal fremdeles huske på visse ting, at vi i sin tid ble titulert for å være bunnfallet av bermen i det norske folk, at vi fremdeles har våre fingeravtrykk med tilhørende foto i politiets forbryteralbums, at mange av oss er blitt blakket til siste hvit og skilling i form av inndragning, forelegg etc. Foruten alt annet som er overgått oss. Og sto ikke alle partier i Stortinget skjönt enige om disse spørsmål? Selv talsmenn for Kristelig Folkeparti fant jo at dødsstraff var det eneste riktige middel til å ta knekken på «farlige» motstandere.

Hvorfor skal så vi, samfunnets utstøtte, være med

Forts. side 3

Det har ikke lyktes bakstreverne fra egen leir å knekke Folk og Land, trots flere års iherdig undergravningsarbeide. Bladets venner har bedt oss om å starte en pågående offensiv for å vinne nytt terreng og nye abonnenter. Vi må opp i 10 000 faste lesere for det første. — Vær med å ta et tak du også! — Hvor blir det forresten av Odalen? Vi venter et positivt svar. Slutt opp i rekkene, vi må aktivisere hverandre! — Bruk alle hederlige midler, Send oss tips og forslag. — Dette må bli en non-stop-offensiv for å sikre bladet vokster og framgang. Det er vår felles sak det gjelder.

— USA har satt fram krav om bedre sikkerhetsregler til sjøs.

— Kunstsamlingen i Dresden har besluttet å arrangere en utstilling av verker av J. C. Dahl fra museer og private samlinger i Dresden. J. C. Dahl var som kjent professor ved kunstakademiet i Dresden og bodde her til sin død i 1857, i nesten 40 år.

— Det er grunn til å tro at helleristningsfeltene i Hegra er landets største. Feltene har vært kjent i flere år, men det er først i år at man har gått til systematisk avdekking av dem.

Eidsvoll-monumentet

I et brev til Stortingets presidentskap har de fire gjenlevende medlemmer av komiteen for reising av Nasjonalmonumentet over frigjøringsverket på Eidsvoll i 1814, Gudolf Blakstad, Harry Fett, Jacob S. Worm-Müller og Axel Revold, bedt presidentskapet om å overta det som er ferdig av monumentet og ansvaret for dets videre skjebne.

Henvendelsen ble referert i presidentskapets siste møte før Stortinget ble oppløst. Man vedtok at medlemmene hver for seg skal sette seg nærmere inn i saken, og den vil komme opp igjen i neste møte i presidentskapet, sannsynligvis i oktober, melder Morgenbladet.

«Jeg er ikke engelsk»

ding. «Harding er verre enn Hitler», sa jeg. «Meget meget verre» var alltid svaret.

prestegjerning undervise i engelsk. Men da engelskmennene bekvante med å henge

grunn av min politiske innstilling stadig var gjenstand for dårlig behandling fra

innbid og forbitret fiendtlighet fra en nærsagt samlet presse, en presse som ved sin opinionsdannende virksomhet gjorde hva den kunne for å legge på is det som for Vidkun Quisling og hans håndfull idealister sto som brennende, livsviktige spørsmål. NS rørte ved noe som hadde karakteren av en upåaktet verkebyld, en nasjonal grunnskade, nemlig partipolitikkens kortsynthet og forkvklende evne til å gjøre selv hederlige menn og kvinner blinde for helheten, de store linjer, det vide utsyn. Partipolitikken — med dens innpiskede partidisiplin og dens fornektelse av andre synsmåter enn de av partiet vedtatte — sto som en hindring for det norske folks nasjonale samling omkring dets vitale livsinteresser.

Her var det at Vidkun Quisling møtte selve den store bøygen, nattsiden av den norske folkesjel, slik som Ibsen har skildret denne i Peer Gynt. Ibsens visjonære innlevelse i både dag og nattsiden av det norske folk som han elsket og avskydde (det ble fornærmet og viste ham i lang tid den kolde skulder og han tilhørte selv dette folk og diktet det frem av sitt eget indre) lærer oss meget om hvilken dybde Quislings kamp hadde. Det var bokstavelig en kamp som trengte helt til bunns i det norske folks sjel. Kampens hensikt var i første rekke å få det norske folk til å besinne seg før korsveien og ikke velge skjebneveien som førte frem til 9. april 1940, da folket sto der med et gjennom årrekker sabotert forsvar, med en umobilisert hær og med en uduelig regjering som ikke hadde forstått å verne landets nøytralitet mot nøytralitetskrenkelsene fra vest, — slik at vi ble påført den tyske okkupasjon med alle de byrder, ulykker og problemer dette medførte for landet og befolkningen.

Den tanke har mange ganger slått meg at ethvert folk

få nordmenn hvis virke var rent for utenforliggende hensyn. Quisling var ikke partipolitiker. Han var statsmann.

KAI NORMANN

«Jeg er ikke engelsk»

Opplevelser og inntrykk fra Grækenland

Av Sigurd Sylow-Kreutz

«Hvor er De fra?», er det første man blir spurt om når man kommer inn i en butikk i Athenes. Jeg skulle engang ha noe som var vanskelig å få tak i, og måtte gå i flere butikker. Jeg var blitt trett av å gjøre regnskap for hvilken nasjon jeg tilhørte, og svarte ikke, men gjentok i stedet mitt spørsmål om han hadde det jeg spurte etter. «Nei», svarte han kort, — «det har jeg ikke». «Jeg er ikke engelsk» sa jeg da. «Ja, da er vi venner», sa han og kom fram med den etterspurte vare.

Grekerne er det mest godmodige og elskverdige folk jeg har truffet, de både respekterer og holder av utlendingene — som grekerne helst vil stå på god fot med såfremt utlendingene ikke misforstår den greske gjestfrihet og stjeler av deres land.

Etter at engelskmennene begynte med sin henrettelse av de greske frihetskjemper på Kypros, henrettelse av unge gutter under 20 år, kunne de i Grækenland ikke lenger regne med den hengivenhet fra det greske folk som blir vist andre utlendinger. Den greske godmodighet måtte nødvendigvis utvikle seg til hat overfor alt som var engelsk, et hat som under mitt opphold i Athenes gikk over til kald krig.

Den kalde krig begynte med Michael Karalois. Både på

Bergen holder man nå på å avdekke et båtfunn fra 1300-tallet.

— Hvorfor anglefiske når man kan stemmefiske?

Farmand

overflødige.

— Strømmen av flyktninger fra Jugoslavia til Østerrike har tiltatt betraktelig i de siste par måneder. I løpet av juli har i alt 796 jugoslavere søkt om politisk asyl i Østerrike, og i juni ca. 500.

Michael Karaolis med britisk gestapo bak. Gutten går med håndjern. Bildet er skåret sterkt ned.

Kypros og over hele Grækenland for øvrig ble det gjort alt for at den unge gutt skulle få beholde livet. I Athenes var det stadig så store demonstrasjoner at hele hovedstadens politistyrke var på benene. De kraftigste protester kom fra studentene, som mens de marsjerte gjennom gatene skrek: «Frihet for Karaolis». — Guttens foreldre hadde fra Kypros sendt en skriftlig bønn om benådning til Englands dronning, som etter hva det ble meg meddelt ikke engang gad lese den men lot den havne ulest i papirkurven. Dermed hadde England sådd hat i hele det greske folk. Den dag Karaolis ble hengt, ble fredag og frihetsdag. Universitetet og alle forretninger ble stengt. Den britiske ambassade måtte beskyttes av alt disponibelt gresk politi, da Grækenland for enhver pris ville unngå internasjonale forviklinger som det fryktet hvis det skulle lykkes den opphissede mengde å storme ambassaden og lynsje personalet.

I Grækenland ble jeg bare en gang personlig utsatt for greske studenters vrede. Da jeg ankom til Athenes i 1955 bodde jeg den første tid på Universitetsklubben, hvor vi lå ca. 20 studenter på samme sal. Jeg kom da for første gang (men også siste) til å fortelle dem at Kypros vel var engelsk. Men det skulle jeg

sak Det kan jo være dem som lover i øst og vest sånn foran valget for å sikre seg at limingen til taburetten ikke skal gå opp. Ord og lovnader er billige saker i Norge i dag, så vi skal ikke ta slike lovnader.

ding. «Harding er verre enn Hitler», sa jeg. «Meget meget verre» var alltid svaret. Og mange svarte meg da med «Heil Hitler».

Både Sovjet og Egypt blir regnet som vennligsinnede stater, og det blir ofte vist russiske filmer. Men kommunismen blir ansett som en like stor fare som England og Tyrkiet, og de fleste kommunister sitter akkurat som i Spania og Portugal, i fengsel.

Det er formell krigstilstand mellom Grækeland og Albania, og Grækenland har, såvidt vites, ikke svart på den sovjet-russiske note om å godkjenne det røde styre i Albania for å sikre seg alle Sovjets stemmer når Kyprosproblemet kommer opp til behandling.

Jeg var siste høst en tur til landsbyen Zitza, ved den albanske grense. Den minnet om en garnison. Jeg ble vistnok mistenkt for å være spion, enda jeg oppriktig talt var kommet for å smake på den berømte champagnelignende Zitsis-vin! Dette fremholdt jeg også for stedets politi, som meget elskverdig påla meg å forlate stedet tidlig neste morgen, idet de tilføyde at jeg hverken skulle betale hotellet eller reisen, og jeg var velkommen tilbake med den påkrevde spesialtillatelse fra Ioannina. I byen Ioannina (40 000 mennesker) teller den protestantiske menighet bare 40 medlemmer og den evangeliske prest der er faktisk det eneste menneske i byen som kan andre språk enn det greske. Den evangeliske kirke er fattig i Grækenland, så the reverend måtte ved siden av sin

Revold, bedt presidentskapet om å overtta det som er ferdig av monumentet og ansvaret for dets videre skjebne.

Henvendelsen ble referert i presidentskapets siste møte før Stortinget ble oppløst. Man vedtok at medlemmene hver for seg skal sette seg nærmere inn i saken, og den vil komme opp igjen i neste møte i presidentskapet, sannsynligvis i oktober, melder Morgenbladet.

prestegjerning undervise i engelsk. Men da engelskmennene bekymte med å henge unge gutter på Kypros, sluttet alle som en i Ioannina å lese engelsk. De begynte alle med tysk. The reverend hadde studert i Wien hvor han var under Anschluss. Han fortalte flere fornøyelige ting fra den tid, men jeg skal ikke ta det med her.

Tilbake til Athenes. Her var de fleste aviser preget av Kypros og Makarios. En av de største aviser «Ta Nea» (Nyhetene) bragte en morgen en meget betegnende karikatur på første side. Vi så Hiter og Mussolini fra Himlen beskue hvorledes Makarios med pistol for pannen ble bortført av Harding. Hitler: «Benito, han overgår oss». Så sto det under: Ikke engang Hitler la hånd på prestene.

Jeg ble sist jul gjennom den tyske evangeliske prest i Athenes formidlet en innbydelse til en «norsk» familie, for at jeg ikke skulle bli sittende alene julaften. Den «norske» frue kom straks inn på det aktuelle Kyprosspørsmål, og jeg svarte med at Kypros var en gresk øy som englenderne kunne holde seg borte fra. Fruen sa da etter noen minutters fravær: «Herr Kreutz! Jeg har ringt. De er nazist. Jeg må be Dem forlate mitt huuus (hun sa huuus)». Det var min julaften hos «nordmenn» i et annet land.

Det er meget vanskelig i Grækenland å få oppholdstillatelse ut over de vanlige tre måneder. Jeg gikk opp til den embedsmann som ikke ville forlenge min oppholdstillatelse uten en anbefaling av ambassaden. Da jeg på

grunn av min politiske innstilling stadig var gjenstand for dårlig behandling fra den norske ambassade fant jeg på å gå til den egyptiske, og ble her mottatt av chancellieren i hans private gemakker. Det var som eventyret i «1001 Natt». Etter en interessant samtale om den politiske situasjon, spurte han hva mitt besøk gjaldt. Jeg sa at jeg gjerne ville ha hjelp til å få oppholdstillatelse i Grækenland. «Hvorfor går De ikke da til Deres egen ambassade?» spurte han meg. «Jeg er av den mening at Suez er arabisk, og at englenderne ingenting der har å gjøre». Chancellieren tok da sin telefon og sa til sjefen for passkontoret: «Jeg presenterer den norske journalist Sigurd Sylow-Kreutz. Vær vennlig å forlenge hans oppholdstillatelse. Han er min venn». Da jeg kom tilbake til «Service des é'trangers» fikk jeg øyeblikkelig forlenget min tillatelse til fortsatt å oppholde meg i landet.

«På havet med englenderne» eller «Død over englenderne» var den mest brukte hilsen i Athenes. Ved siden av «EOKA — EOKA», navnet på den hemmelige frihetsbevegelse på Kypros.

— Det gjøres for tida store framskritt med byggingen av et moderne smelteverk for kobber i Timnah, nord for Eilat — i området hvor kong Salomo hadde sine kobbergruver for 3000 år siden. Det er ennå ikke avgjort når det vil komme i drift. Med det maskineriet som nå blir installert der, regner man med etter noen år å kunne raffinere 14 000 tonn kobber i året.

— Norge hadde i juli et underskudd i EPU på 21,14 mill. dollar.

Siden sist

En pinlig affære: København-avisen «B. T.» opplyser at Dansk Film Co. i nærmeste fremtid vil begynne innspillingen av en film om den unge svenske Jane Horney, som ble likvidert av den danske motstandsbevegelse under krigen. Avisen opplyser at manuskriptet til filmen foreligger ferdig. Dansk Film Co. har hatt anledning til å gjennomgå er stort materiale, og filmen vil bygge på den danske oppfatning av affæren — det vil si at Jane Horney var tysk spion og farlig for motstandsbevegelsen. Direktøren i Dansk Film Co., Olaf Bøek Malmstrøm, har ennå ikke avgjort hvem som skal spille hovedrollen, etter hva «B. T.» opplyser, men antagelig kommer både danske og svenske skuespillere til å medvirke. Opptagelsen skal foregå dels i Danmark, dels i Sverige.

— Kan virkelig Sverige stilltiende godta denne gemene filmplan?

Saken om de islandske håndskrifter i Danmark er nå kommet inn i en ny fase. Dagens Nyheter forteller at det skal bestemmes nye forhandlinger mellom Island og Danmark etter at den islandske ambassadøren i København på sin regjerings vegne har rettet henvendelser til stats- og utenriksminister H. C. Hansen og anmodet om at det innledes forhandlinger om håndskriftene. Henvendelsen vil bli forelagt regjeringen i løpet av denne måneden. Deretter vil den bli gjenstand for drøftelser mellom regjeringen og partiene. H. C. Hansen tilføyer at han vil anbefale regjeringen å stille seg imøtekommende overfor henvendelsen.

President Eisenhowers fremste rådgiver for internasjonal økonomi, Eric Johnston, slo til lyd for et fellesmarked for hele den vestlige halvkulen, i en tale han holdt i det amerikanske handelskammeret i Brasil 8. august.

Verden har nå fått vite at en sverm av gymnasiaster (over 1000) den 12. og 13. juni skapte fullstendig kaos i byen Hanyang i Sentral-Kina med voldsomme opptøyer rettet mot kommunistregimet, meldte det offisielle kinesiske telegrambyrået 7. august.

En av den siste krigens mest eventyrlige spioner er Erich Gimpel. Historien om hans liv var for en tid siden opphavet til en film «Spion for Tyskland» som gjorde stor lykke. Erich Gimpel ble landsatt i november 1944 på østkysten av USA fra en tysk ubåt. Hans oppdrag var å skaffe stoff om den amerikanske atomforskningen. Han hadde med seg 60 000 dollar i kontanter, briljanter til en verdi av 100 000 dollar, falsk pass og en radiosender. Han klarte seg en måned før han ble grepet og han ble dømt til døden. Men dagen før han skulle henrettes døde president Roosevelt, og president Truman benådet ham og han ble i stedet dømt til 30 års tukthus. Etter ti års fangenskap ble han sloppet ut og dro tilbake til Tyskland. Interessen omkring ham var meget stor og han fikk hundrevis av ekteskapstilbud, men han ignorerte dem. Han er bosatt i Bayern og arbeider som ingeniør.

Den franske regjering godkjente 7. august et såkalt nøysomhetsbudsjet for 1958. Forslaget forutsetter at statens utgifter blir skåret ned med 600 milliarder francs (12 milliarder kroner).

Honnør til Ellen Haugseth

Det kom vel som en overraskelse på de aller fleste utenom hennes egen nærmeste krets da forbundssekretær Ruyter under middagspausen på Landsledermøtet i Oslo 30. juli plutselig grep ordet og komplimenterte frøken Haugseth med åremålsdagen. At hun også hadde nådd den i privat — og i samfunnslivet så markante milepel hadde vel de færreste kunnet tenke seg. Tenk 70 år!

Ellen Haugseth er student (fra 1906) med lærerprøve. Hun gikk straks inn i læreryrket. Det kledde henne, og hun det. Hun var som skapt for denne livsgjerning. Hos henne var det sikkert et kall. Det er ikke vanskelig å forestille seg henne i en forsamling av barn. Hun ga av hele sitt overdådige forråd. Hun ble avholdt, respektert og elsket av barn, foreldre og kolleger. Hun gikk opp i arbeidet, levde for kallet. Det tar krefter, men det gir også, modner og utdypet. Derfor fikk hun også et overskudd, så hun kunne være med og ofre seg i flere år i organisasjonens tjeneste. Sine siste år i læreryrket var Ellen Haugseth tilsynslærer ved Rosenhof skole i Oslo. Hadde ikks tiden blitt så ugunstig, så burde hun ha rykket et trin høyere opp. Med heder ville hun ha bekledd en overlærerstilling i samme by.

Meget tidlig kom hun inn i våre rekker. Man merket straks at de herved var tilført en ny kraft. Og denne kraft den leder og virker den dag i dag. Hun har ikke gått sutrende og klynkende gjennom de siste 12 årene. Hun er like positiv og levende opptatt i dag som i sine beste yrkes- og organisasjonsår. Forbundet har i henne en av sine største og beste støtter. Og på den indre front — medlidenshetens og barmhjertighetens front — der kommer hennes gode hjerte riktig til sin rett. Men der er intet kontoført. — Ordet negativ kjenner hun ikke. Hun er alltid like positiv, enten hun kommer med et friskt innlegg i en debatt,

FOR POTETHØSTEN

Belteopptakere

Kastehjulsopptakere

for traktor og hest

potetsorterere

Tørrvaskere

Rotskjæremaskiner

Fraktfritt levert kjøpers nærmeste jernbanestasjon eller d/s-anlæpssted

GUNNRR BRADLEY

BERGEN

Telefon 10 285

Terminliste

17. aug.: I dag åpner Bergslagsmässan i Karlskoga.

19.—24. aug.: En konferanse i Moskva skal drøfte Hivets oppståen på jorden (og hva så?)

23. aug.—2. sept.: Den store handelsmesse i Beograd.

28.—29. aug.: Omkring 30 norske stasjonssjefter — ambassadører, ministre, generalkonsuler og konsuler — fra alle kanter av verden kommer sammen til sin årlige samling i Utenriksdepartementet.

31. august: Malaya erklæres som «selvstendig» stat.

31. august: Svenska Amerika Länens «Stockholm» skal anløpe Bergen.

19.—28. sept.: Store NATO-øvelser i Danmark. Det blir første gang offiserer fra det nye vesttyske forsvaret deltar i manøvrer på dansk grunn.

4. oktober: Tre dager før valget kringkastes et bredere anlagt ordskifte på linje med det man kjenner fra tidligere år. Her får hver av innleiderne tre minutter til rådighet og de kommer til orde i

Stortingsvalget

Forts. side 3

som ubetydelige brikker i kampen om mandater i stortingsvalget? — La Arbeiderpartiet få fortsette sin i deres øyne ihvertfall storartede militær- og kongehuspolitikk. Hvis de borgerlige partier mener noe annet får de ved egen hjelp foreta utkastelsen.

Nei, vi NS-folk og eventuelle tilhengere skal aldeles ikke umake oss med å legge våre stemmer i urnen denne gang. La oss bli enige om at vi ikke har noen å kaste våre stemmer på.

Vi må selvfølgelig før eller siden komme dithen at vi stiller opp med egne kandidater ved stortingsvalgene. I den forbindelse vil jeg sitere et utdrag av en artikkel som sto i «Farmann» i 1948 betitlet «Audiatur altera pars»:

« — — — »

Da bitterheten, særlig da en vel begrunnet bitterhet, som denne, sveiser folk sammen, tør konsekvensen bli at vi her i landet om 10—15 år vil ha et politisk parti med revisjon av landssvikoppkjøret som av-

Hedems brosjyre

Det er 3. opplag som nå foreligger. Send inn navnelister, heng i! La sannheten trenge inn i alle hjem! Kjøp «Statsmaktenes revolusjonære forhold til Grunnloven».

Kr. 2,— pr. brosjyre + kr. 0,30 i porto. Benytt giro 150 28.

Dessuten:

Vi har ennå endel på lager av A. E. Hedem's: «Landsvikoppkjøret og rettskildene», og av «Det norske nøytralitetsbrud samt Haag og Høyesterett».

FORBUNDET
Boks 3214 - Giro 150 28
OSLO

For Grustak eller lign.

1 stk. transportør 10 mtr. lang (ny)

1 » ——— 7 » » (ny)

1 » ——— 4 » » (brukt)

1 » grussorterer (Pay & Brinck A/S)

med 10 Hk. elektr.motor og 9 Hk. bensinmotor.

H. SNAPRUD & CO.

MASKINER — REDSKAPER

Kongsberg — Tlf. 885 - 248

Av Karl Holter

«Skinnbrevet» - «Kleivdøler» - «Terkel» er nå avsluttet med «Gode Makter». «Gode Makter» er alt ut-

kommet på tysk og har fått strålende omtale i pressen.

Nye tingere bes skrive direkte til forfatteren under adresse:

Amot på Modum. — Pris kr. 13,—.

Bruk «Gode Makter» til vennegave! Boken blir ikke tilsalgs i bokhandelen.

Spis i OBL spisesalong

Hjemmelaget god mat

Niels Juels gt. 31, - Oslo - Telefon 441498

Hybel søkes til min sønn, som kommer til Oslo omkring 20. aug. Henvendelse skjer til dette blads ekspedisjon — eller direkte til Oddmund Tokle, Isfjorden.

Armbåndsurr

måned før han ble grepet og han ble dømt til døden. Men dagen før han skulle henrettes døde president Roosevelt, og president Truman benådet ham og han ble løslatt og satt i et 10 års tukthus. Etter ti års fangenskap ble han sluppet ut og dro tilbake til Tyskland. Interessen omkring ham var meget stor og han fikk hundrevis av ekteskapstilbud, men han ignorerte dem. Han er bosatt i Bayern og arbeider som ingeniør.

Den franske regjering godkjente 7. august et såkalt nøysomhetsbudsjett for 1958. Forslaget forutsetter at statens utgifter blir skåret ned med 600 milliarder francs (12 milliarder kroner).

Den 62 år gamle Sir Abdul Rahman Ibni al-Marthum /Tunku Mohammed er valgt til den første konstitusjonelle monark i Malaya. Den nye stat vil bli proklamert 31. august, og annen september vil den nye monarsk bli kronet. Han vil bli titulert «Deres Majestet», og betraktes som en konge, men hans funksjonstid er begrenset til fem år. Hans myndighet er strengt definert i grunnloven, men som øverste åndelige leder for den muhammedanske del av befolkningen, som er over halvdel av landets samlede folkemengde, vil han få stor innflytelse.

Det røde Kina har anklaget sin mest berømte kvinnelige forfatter, Ting Ling, for å ha ledet «en antikommunistisk» partiklubb som motarbeidet partiets lederskap i litterært arbeide, og som strebet etter egen makt, meldte Peking radio her om dagen. Anklagene ble fremsatt på et møte i den kommunistiske forfatterunion. Sammen med en mindre kjent forfatter, Chen Chi-Hsia, hadde Ting Ling «gått til angrep mot den fundamentale partipolitikk i samarbeide med Shanghai-avisen Wen Wei Pao, som da var kontrollert av Chang Po Chuns og Lo Lung Chis høyreorienterte allianse». De nevnte herrer er henholdsvis samferdselsminister og minister for tømmerindustrien. Ifølge Peking radio var både Ting og Chen blitt kraftig kritisert av propaganda-avdelingen i kommunistpartiets sentralkomite i 1954 og 1955, og var «blitt straffet i samsvar med partiets regler. Chen hadde innrømmet sjen forbrytelser mot partiet, mens Ting fremdeles nekter, ble det sagt.

Atter er en spion tatt, men heller ikke denne gang i Norge. Fra USA er meldt at en oberst i den sovjet-russiske etterretningstjeneste, som har vært arrestert siden 21. juni nå er blitt tiltalt i forbundsretten i Brooklyn for å ha drevet omfattende spionasje i USA. Det amerikanske utenriksdepartementet beskriver arrestanten, den 55-årige Rudolf Ivanovitsj Abel, som leder av Sovjet-Unionsens spionasjevirksomhet i USA. Han er den høyeste i rangklasse innenfor den russiske etterretningstjeneste som hittil er arrestert for spionasje i USA. Abel kom til Amerika fra Kanada på ulovlig vis i 1948. I 1953 opprettet han et fotografisk atelier i en beskjeden liten bygning i Brooklyn, hvor han tilsynelatende ernærte seg som privat fotograf. Ifølge anklageskriftet drev han i virkeligheten spionasje fra sitt atelier som han også brukte til i lage mikrofilm, som transmitterte hemmelige opplysninger til Sovjet-Unionen. Han brukte flere forskjellige dekknavn.

I de siste årene har antallet ansøknings om høyere tollavgifter vært jevnt stigende. Den siste stortingsproposisjon om tollavgifter, som nå foreligger trykt, omfatter 44 slike ansøknings, og det er vesentlig mer enn i noe annet år etter krigen. Det er allikevel ikke så mange som det vanligvis var i årene før krigen, da den årlige tollproposisjon var adskillig mer innholdsrik enn den som nå er lagt fram.

19.—28. sept.: Store NATO-øvelser i Danmark. Det blir første gang offiserer fra det nye vesttyske forsvar deltar i manøvrer på dansk grunn.

4. oktober: Tre dager før valget kringkastes et bredere anlagt ordskifte på linje med det man kjenner fra tidligere år. Her får hver av innleiderne tre minutter til rådighet, og de kommer til orde i denne rekkefølge: Kr. folkeparti, Regjeringen, Bondepartiet, Venstre, Arbeiderpartiet, Kommunistene og Høyre. Dette program avsluttes med en appell fra hvert av partiene i denne rekkefølge: Bondepartiet, Arbeiderpartiet, Kr. folkeparti, Kommunistene, Regjeringen, Høyre og Venstre. Programmene blir som vanlig ledet av en programmedarbeider fra Kringkastingen og det er meningen at innledningene ved de seks første programmene skal være meget kortfattet, maksimum to minutter hver.

Det står i en av våre mest yndede sanger ved festlige anledninger: «Søtt er da hvert ungdomskvad, som en røst vemodig glad i de tause lunde». Det siste passer ikke her. Ikke på Ellen Haugseth. Å nei — ikke ennå! På lenge lenge.

H. A.

— I Pasvikdalen avslutter Aust-Finnmark skogforvaltning i disse dager sommerens arbeide på Gjøkåsveien innover mot Ellenvann. Ca. 13 kilometer av denne veien er ferdig nå mens fem kilometer står igjen. Velen fra Furu-lien innover mot Brannfjellet er påbegynt. Her skal et anlegg på ca. 25 kilometer fullføres i løpet av tre-fire sommersesonger.

Sjefen for general Pal Maleters livvakt, Janos Gergelyi er dømt til åtte års fengsel for deltakelse i kontrarevolusjonær virksomhet, melder fagforeningsorganet «Nepakarati» i Budapest. Gergelyi var ansvarlig for general Pal Maleters sikkerhet i Killan-kasernene under oppstanden i Ungarn i fjor. Han tok også del i angrepene på de sovjetiske tropper, hevder avisen.

Det blusser opp til ny strid mellom kirke og stat i Polen etter nesten åtte måneders husfred. Kardinal Yszynski sendte nylig et budskap til alle katolske geistlige der han forbød dem å ha noe å gjøre med litteratur utgitt av det kommunist-kontrollerte «Pax», og han truet med kirkelige sanksjoner om noen ikke fulgte parolen. Den statlige sensur grep imidlertid inn og hindret at budskapet ble gjort kjent i katolske aviser, og dermed kom Vatikan-kringkastingen inn i bildet. Den kringkastet Wyszynskis budskap og angrep de polske myndigheter sterkt for overgrepet.

19.—28. sept.: Store NATO-øvelser i Danmark. Det blir første gang offiserer fra det nye vesttyske forsvar deltar i manøvrer på dansk grunn.

4. oktober: Tre dager før valget kringkastes et bredere anlagt ordskifte på linje med det man kjenner fra tidligere år. Her får hver av innleiderne tre minutter til rådighet, og de kommer til orde i denne rekkefølge: Kr. folkeparti, Regjeringen, Bondepartiet, Venstre, Arbeiderpartiet, Kommunistene og Høyre. Dette program avsluttes med en appell fra hvert av partiene i denne rekkefølge: Bondepartiet, Arbeiderpartiet, Kr. folkeparti, Kommunistene, Regjeringen, Høyre og Venstre. Programmene blir som vanlig ledet av en programmedarbeider fra Kringkastingen og det er meningen at innledningene ved de seks første programmene skal være meget kortfattet, maksimum to minutter hver.

6. okt.: Prix de l'Arc de Triomphe, Paris. Førstepremien er på godt 800.000 kroner. Skipsreder Braathens hingst Viscount skal delta.

5.—12. okt.: Statsministeren i den kinesiske folkerepublikk Chou En-lai, på offisielt besøk i Egypt for å ha samtaler med president Nasser.

forbindelse vil jeg sitere et utdrag av en artikkel som sto i «Farmann» i 1948 betitlet «Audiatur altera pars»:

« — — — »

Da bitterheten, særlig da en vel begrunnet bitterhet, som denne, sveiser folk sammen, tør konsekvensen bli at vi her i landet om 10—15 år vil ha et politisk parti med revisjon av landssvikoppgjøret som avgjørende programpost, og bak dette krav vil stå flere hundretusen stemmer. Det tør derfor bli en kostbar affære at myndighetene ikke fulgte professor John Skeies kloke råd, det som Stortingets justiskomite faktisk støttet, nemlig å tuftede det nødvendige oppgjør på lovbestemmelser som ikke kunne bestrides fra noe hold, nemlig de ved okkupasjonens inntreden gjeldende lover.»

Vi var mange som delte herr. Hedems oppfatning av situasjonen dengangen, og ikke bare NS-folk. Men gattens parlament ble satt i høysetet, og da vet vi hvordan det går. Og nu er det gått 12 lange år siden hetsen mot oss tok til, og det må vel kunne sies at vi befinner oss omtrent på samme nivå. Selvfølgelig er jeg klar over at farger skildre den nød og vårt forbund har utrettet store ting i disse 12 år og jeg sikter da spesielt til Svenska utredningen. Men hva har så vi andre gjort, alle de tusen som ble berørt av rettsoppgjøret, annet enn lese om hva forbundet har maktet å utrette? Det er vår skyld at herr Hedems profeti i 1948 ennå ikke er gått i oppfyllelse, og aldri vil gå i oppfyllelse heller hvis vi ikke tar oss sammen. Vi må til å oppleve realiteter. Men vi når ikke disse realiteter ved bruken av stemmesedlen på menn og kvinner vi ikke har tillit til. Tvertimot vil det være et middel til stadig mer og mer å holde oss i den Tornerosesøvn vi øyensynlig befinner oss i. Og hvor-

Niels Juels gt. 31, - Oslo - Telefon 441498

Hybel søkes til min sønn, som kommer til Oslo omkring 20. aug. Henvendelse skjer til dette blads ekspedisjon — eller direkte til Oddmund Tokle, Isfjorden.

Cocker-Spaniels

Hvalper av beste blod tilsalgs. Kennel Gelinah, Nannestad. Telefon 60 - Gelinah.

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2
Telef. 44 43 33

Tannlege

MARTIN KJELDAAS

Hansteensgt. 2
Tlf. 44 75 54

Annelise Parow

TANNINNSEIING
Trondheim

Giale Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsminde

Til avisens lesere i Oslo

Vestkantbeboere kan lettest få kjøpt Folk og Land hos

ELIMA

Tobakksforretning

i Ole Vigsst. 12, inngang fra Industrigt.

VED BESØK I EGRSUND

overnatt på

Victoria Gjesteheim

Strandgt. 41 — Telefon 497

av vi aldri våken hvis vi ikke konsentrerer oss om vårt Forbund og vår presse.

Soknedal i august 1957.

Sigurd Øie.

Hjemmelaget god mat

Armbåndsur

VANNTETTE, STØT-SIKRE I STÅLKASSE

Omega

Herre fra kr. 278,- til kr. 330,-
Dame fra kr. 290,- til kr. 355,-

Longines

Herre fra kr. 283,- til kr. 350,-
Dame fra kr. 300,- til kr. 360,-

Allsport

Herre kr. 172,-
Dame kr. 175,-

Revue

Herre fra kr. 195,- til kr. 210,-
Dame fra kr. 198,- til kr. 215,-

Certina

Herre fra kr. 152,- til kr. 230,-
Dame fra kr. 170,- til kr. 230,-

Antima

Herre kr. 145,- og 152,-
Dame kr. 150,-

Altus

Herre kr. 136,- og kr. 143,-
Dame kr. 141,-

Samme merker føres også i 14 kt. gull og i double kasser.

Tillegg for stål-lenker kr. 8,-

Lommeur:

Omega kr. 183,-
Longines kr. 187,-
Zenith kr. 170,-

Utvalg sendes portofritt.
1 års garanti.

R. Gjessing
URMAKER

DRAMMEN

FOLK OG LAND

Hun er - Titos ven og allikevel tre års fengsel for en avisartikkel

Forts. fra side 1 —
vart i Norge. Likevel sto det i premissene: Han har erkjen at osv.

Også kirken sviktet

— Hva er etter Deres mening det mest tragiske med «rettsoppgjøret»?

— At kirken sviktet helt og holdent i en slik tid. En av våre øverste geistlige kunne helt straffritt offentliggjøre i Norge og Sverige et smuss-skrift i strid med all kristen-lære og menneskelighet. Denne mann hedres den dag i dag av den norske kirke, det er nedslående.

Venner som ikke holdt mål

— Holdt Deres personlige venner fru Ragnhild Wiesener?

— Dessverre, de fleste ble oppslukt av oppurtunismen, og var med og øvet legemlig og sjelelig tortur. De gjorde seg selv skyldige i det de anklaget NS for. Flere av de venner som tidligere satte pris på meg har sviktet meg, redde som de ble for at deres såkaldte nasjonale anseelse skulle ta skade av å vedkjenne seg meg. Det koster, skjønner jeg, å være kar!

— Men nye venner har sikkert erstattet de gamle?

— Ja, heldigvis. Jeg har i rikt mon fått erstatning gjennom nye vennskaper med mennesker med en ganske annen holdning. Forfulgte og mishandlede NS-folk viser ofte en kvalitet som har impo-

Milovan Djilas, Titos kampfelle fra «motstandsbevegelsens» tid og Jugoslavias visepresident inntil 1954, skrev i november i fjor en artikkel i den anti-kommunistiske ukeavis «The New Leader» (tidligere såkalt «sosialistisk» avis). Artikkelen hvis tittel var «The Storm in Eastern Europe» ble 19. november 1956 gjengitt i sin helhet i det amerikanske «U.S. News & World Report» — hvorfra nedenstående utdrag er tatt.

Djilas mener at revolten i Ungarn innvarsler slutten på kommunismens i satelittlandene, kanskje også i selve Russland.

Med nasjonalkommunismens seir i Polen begynte et nytt kapittel i kommunismens og de øst-europeiske staters historie.

Med reisningen i Ungarn begynte et nytt kapittel i menneskehetens historie.

Disse to hendelser viser hver på sin måte det latente konfliktstoff i satelittlandene.

Hendingene i Polen forsterket kommunist-partienes krav på likestilling med Moskva.

Revolusjonen i Ungarn var et gigantisk sprang fremover og aktualiserte selve frihetskravet innenfor en kommunistisk stat, kravet om å erstatte det kommunistiske system med noe annet, med et nytt sosialt system.

Trass i at disse to hendelser fant sted omtrent samtidig, ligger der i realiteten en hel epoke mellom dem. Forandringen i Polen ble en triumf

I.

re fordi deres kommunister fikk sin makt fra sovjetstyret. De jugoslaviske lederes motstand mot Moskva-domineringen stimulerte også massenes motstandsvilje.

I Jugoslavia var utviklingen nøye kontrollert ovenfra og muligheten til å gå videre i demokratisk retning relativt svake. Mens den revolusjonære fortid var et aktivum i kampen mot Moskva-domineringen ble den etter hvert en hemske, når det gjaldt å komme videre frem til politisk frihet.

I Øst-Europa kom motstanden mot Moskva fra misnøyen hos de store masser, mens lederne har søkt å hindre enhver avstandtagen fra Moskva, slik som f. eks. i Tsjekkoslovakia og Romania, Bulgaria, og særlig Abania.

Jugoslavia stimulerte de tendenser som gikk mot nasjonal kommunisme, men så snart utviklingen truet med å gå videre, bort fra kommunismen, — slik som i Ungarn — tok det avstand bl a. ved å avholde seg fra å stemme for Sikkerhetsrådets protest mot invasjonen i Ungarn.

*

Moskva — med sin imperialistiske appetitt — har ikke vært noen passiv tilskuer til de siste hendelser. For å vinne tid — og for å hinde en «ungarsk» reisning — gikk det med på Gomulkas maktovertagelse. Med denne delvis uavhengighet fra Moskva tok Gomulka et historisk skritt fremover. Men med halvhjertede reformer vil han

En chance gjennom kontakt

To russiske radioreportere som hadde oppholdt seg i Oslo en måneds tid, ble ved avreisen spurt av en avis om lytterne i Sovjet kunne høre på utenlandske stasjoner. Selvfølgelig kan de det, lød svaret.

De to herrer visste at de løy. (Hva de for øvrig også fortsatte med i sin reportasje fra Norge.) Lytterne i Sovjet kan ikke høre på de daglige amerikanske sendinger på russisk fra München, som blir forstyrret av støybølger av en ganske enestående effektivitet. Det Goebbels presterte av radiohyl mot BBC under krigen var rene barnemat i sammenligning.

Det russiske folk er tankemessig isolert. Den kommunistiske statspropaganda har monopolisert all formidling av meninger og ideer. Den har ingen motvekt og tåler ingen motvekt. Mens Sovjet selv har sine velorganiserte agenturer i alle land, har Vesten ingen opinionsskapende representasjon på den andre siden av jernteppet.

Derav følger at enhver kontakt, enhver form for debatt og meningsutveksling, vil være til gagn for den vestlige, demokratiske ideologi. Den er ellers uten enhver chance blant den milliard mennesker i Europa og Asia som lever i åndelig isolasjon.

De chanser vi har til å oppnå kontakt, er ikke mange og ikke store. Men nettopp derfor gjelder det å bruke dem som er. Hver gang de ikke brukes, er det våre muligheter som går tapt.

Foranledningen til disse betraktninger er ungdomsfestivalen i Moskva. — Blant de

på oss, var at den ble utspilt for åpen scene. Men vi vet at den samme voldsmentalitet hører med til kommunistdiktaturets hverdag, også når vi ikke hører om dem. Også dette kunne vi ha fortalt representanter for den russke ungdom under et såpass langt og chanserikt samvær som en festival innebærer.

Det er vår rett og plikt å demonstrere ved fravær og boikott når en bestemt akutt situasjon innbyr til det. Men på lang sikt må vi ikke gi avkall på den kontakt på like vilkår som tyranniet alltid vil frykte og friheten alltid stå seg på.

R. HALLE i Morgenbladet

Olay —

Forts. fra side 2 —

minnes ham for er hans langsiktige og målbevisste innsamling av midler blant sirdølinger i og utenfor bygda, også i Amerika, til fordel for en forskjønnelse av Tonstad kirke. De innsamlede midler resulterte i et vakkert og utmerket kirkeorgel og en pen altertavle. Dette arbeid skaffer ham anerkjennelse på høyeste hold, idet Sirdal herredstyre uttrykte sin særlige takk og et løfte om at gaven skulle bli vedlikeholdt av bygda.

I 1919 kom Olay som sokneprest til Byneset menighet i Sør-Trøndelag. Her kom han inn i et rikt og mangeartet arbeid, på det kirkelige, humanitære og sosialpolitiske felt. Ved sin solide og kunnskaps-

samme menighet, og sto som sådan til 1945.

Sitt samfunnssyn har Olay engang formet slik: «Mitt samfunnssyn er at det vårt folk trenger er mer alvor, mer moralsk kraft, mer arbeid, mer flid, mer klokskap, ledere hvis hjerte brenner for folkets beste og som kan glemme sitt eget, en omdannelse av folkeånden, så Gud igjen får sin rette plass i det norske folk, og Guds ord igjen kommer i akt og ære hos folket». Intet under at han fant sin plass i rekkene av de kvinner og menn som fra 1933 av med Vidkun Quisling som fører gikk inn nettopp for en slik omdanning av vårt folk og samfunn fra grunnen av på nasjonal og kristelig grunn.

Positivt innstilt til alle livets mangslunne forhold er Olays vesen preget av åpenhet og ærlighet og en konsekvent og åndsbåret forkynnelse av det eneste botemiddel mot all tidens nød: Kristus verdens håp. I hans sinn vugger havet sin evige melodi, en konkyllie-symfoni i dur og moll som har vært med å skape ham til den helstøpte, harmoniske og av kristelig og kirkelig kultur fast pregede personlighet som hos alle der kommer i kontakt med ham virker inspirerende og vekker aktelse og hengivenhet.

Vi gratulerer med milepelelen, og ønsker ham og hans familie mange gode og lykkelige samværets år framover. 70 år er ikke noen endelig grensesten.

For - som kjent - også sytti er der noe nytt i.

I dette tilfelle kommer vi sikkert til å merke det.

H J.

8 år. Vi får nokså smukt si 12 år, for alt fra det første år var der varmhjertige kvinner og menn som så galskapen og begyndte å stampe mot brodden. — Vi har «stampet» i 12 år. Vi står like fjernt.

Når nå Forbundets anstrengelser overfor de offentlige myndigheter har slått så storlig feil, hvem skal det så henvende seg til? Trygve Engen mener det må bli til «folkets brede lag», det som Egede Nissen så betegnende kaller «Det tause Norge». — Ja prøv godtfolk, prøv!

Skal jeg spå? Det «tause» Norge er og blir taust. Og hva skulde det ha å by op mot makthavernes Norge? Absurde tanke, men ære være dem som er så godtroende om sine medmennesker. Men livet har lært meg noe annet.

Jeg skulde anta det er som enkeltindivider de forskjellige interesserte ønsker kontakt med sine tidligere motstandere, og mener de virkelig å kunne utføre en positiv gjerning her, så er det vel bare å sette igang, de vil isåfall få takk og ære. Men jeg hører til dem som mener at all virksomhet for det mål som er satt (all offentlig sådan), tilkommer Forbundet for Sosial Opreisning, og dette alene. Man må merke seg at det er godkjendt av myndighetene som forhandlingsorgan. Fører ikke dette frem, vel så er sikkert alle veier stengt, det gjør vi sikkert klokt i å ta med i beregningen. Noe ganske annet er at kommende verdensbegivenheter kan komme til å feie vekk rubb og stubb av dn kamarija som har mareredet oss nå i mere enn 12 år. Det samme som Skuggevik sikter til. Ellers må jeg si at de som har

Kaldte nasjonale anseelse skulle ta skade av å vedkjenn seg meg. Det koster skjønner jeg, å være kar!

— Men nye venner har sikkert erstattet de gamle?

— Ja, heldigvis. Jeg har i rikt mon fått erstatning gjennom nye vennskaper med mennesker med en ganske annen holdning. Forfulgte og mishandlede NS-folk viser ofte en kvalitet som har imponert meg.

Oppreisningen er først og fremst en personlig sak

— Når det snakkes om oppreisning. —

— Oppreisning gir NS-medlemmene seg først og fremst selv. Det hindrer ikke at jeg er glad fordi vi har fått den juridiske utredning fra Det svenske Rettsinstitut, og at stadig flere aktstykker kommer fram for offentligheten — til orientering om de faktiske forhold.

Etter samtalen med fru Ragnhild Wiesener gjorde vi et kort sammendrag av det som hun mer enn noe annet brenner for å imprente sin samtid. Vi kaller det hennes fire kardinalpunkter — og gjengir dem i ramme på første side.

Tilslutt takker vi fru Ragnhild Wiesener for hennes klare og oppmuntrende ord, og skal vel vite å ta vare på de råd og vink hun dessuten har gitt oss for arbeidet i Folk og Land.

Intervjuet har stått over — inn-til fru Ragnhild Wiesener kom tilbake fra Tjøme. Vi ville ha hennes bekreftelse på at vi i ett og alt hadde forstått henne riktig.

— Sement for 4000 korn er blitt ødelagt ved uforsvarlig lagring på militærforlegningen Storum på Østre Toten.

et gigantisk sprang fremover og aktualiserte selve frihetskravet innenfor en kommunistisk stat, kravet om å erstatte det kommunistiske system med noe annet, med et nytt sosialt system.

Trass i at disse to hendelser fant sted omtrent samtidig, ligger der i realiteten en hel epoke mellom dem. Forandringen i Polen ble en triumf for nasjonalkommunismen, slik vi allerede har den i Jugoslavia. Men den ungarske reisning er noe mere, et nytt fenomen, som kanskje vil vise seg ikke å ha vært mindre betydningfullt enn den franske og russiske revolusjon.

Disse to hendelser har bragt følgende nye spørsmål i forgrunnen:

1) de videre muligheter for nasjonal-kommunismen.
2) erstatning av kommunismen med et nytt system, men bl. a. rett til for folket å velge sin egen ikke-kommunistiske statsform.

3) Spørsmålet om Sovjetstyrets fremtidige utenriks- (og følge min oppfatning) også innenrikske politikk og styre.

Jugoslavias erfaringer synes å bekrefte at nasjonal-kommunismen er ute av stand til å overskride kommunismen, d.v.s. å gjennomføre reformer som gradvis vil føre til mere frihet.

Utviklingen i Jugoslavia synes også å vise at nasjonal-kommunismen ikke bare ganske enkelt kan bryte med Moskva og på egen hånd konstruere et system identiske med kommunismen.

Jugoslavias motstand mot Moskva i 1948 var mulig, for det første fordi selve revolusjonen fant sted under kamp mot en fremmed okkupasjon. Det gjorde det mulig å skape en uavhengig stat, og en ny herskende klasse, det kommunistiske byråkrati. Ikke noen av de østeuropeiske land hadde et slikt skikt av lede-

Moskva — med sin imperialistiske appetitt — har ikke vært noen passiv tilskuer til de siste hendelser. For å vinne tid — og for å hinde en «ungarsk» reisning — gikk det med på Gomulkas makt-overtagelse. Med denne delvis uavhengighet fra Moskva tok Gomulka et historisk skritt fremover. Men med halvhjertede reformer vil han snart nå et dilemma, slik som Moskva forutså. Han vil måtte balansere mellom de økende frihets krav innenlands og de krav Moskva fremsetter for og opprettholde det kommunistiske makt-monopol.

Nasjonalkommunismens seier i Polen er ikke slutten heller begynnelsen på ytterligere konflikter både med Moskva og i Polen selv.

I Ungarn er slike konflikter forbi. Moskva forsøkte først å etablere en nasjonal-kommunisme under Imre Nagy, noe som bare kunne skje med hjelp av russiske bajonetter, idet Nagy var modig nok til å ofre partiet og kommunismen for sitt lands frihet og selvstendighet, han ba om at sovjetroppene måtte trekke seg ut, erklærte Ungarn nøytralt og ba om beskyttelse av FN.

Moskva sto overfor to alternativer: enten å overlate Ungarn til seg selv eller å sende inn sine tropper og okkupere det.

Og dermed mistet sovjet-imperialismen sin siste «sosialistiske» maske.

Moskva og alle andre kommunistiske regimer vil nå, hver på sin måte stå overfor et dilemma de aldri før har stått ansikt til ansikt med. De kommunistiske regjeringer i Øst-Europa må enten komme til å bryte løs fra Moskva, eller bli enda mer avhengig. Ingen av disse land, selv ikke Jugoslavia, vil komme utenom dette valg. Ikke på noen måte kan massebevegelsen bli stan-

set **Y. Ø.**

blant den milliard mennesker i Europa og Asia som lever i åndelig isolasjon.

De chanser vi har til å oppnå kontakt, er ikke mange og ikke store. Men nettopp derfor gjelder det å bruke dem som er. Hver gang de ikke brukes, er det våre muligheter som går tapt.

Foranledningen til disse betraktninger er ungdomsfestivalen i Moskva. — Blant de 30 000 utenlandske gjester var det vel anslagsvis 25 000 overbevisningstro kommunister, 3 000—4 000 kommunistismpatisører, og kanskje 1 000 nysgjerrige uten bestemt innstilling.

Tenk om den vestlige verden hadde møtt med noen tusen kunnskapsrike, politisk skolerte og aggressive ungdommer, innstillet på å ta opp en prinsipiell debatt og tolke det humanistiske grunnsyn og den demokratiske tenkemåte som er kjernen i vår kultur. Gjennom daglige samtaler og diskusjoner med den russiske ungdom, og da ikke minst den akademiske, som makthaverne allerede synes å miste taket på, ville vi idet minste hatt en chance til å rukke ved noen av de verste vrangforestillinger som notorisk uvitenhet og ensidig og enerådende propaganda har skapt innen den kommunistiske verden.

Jeg synes jeg hører innvendingen: Ungarn!

Det er ingen innvending, etter mitt skjønn. Det var riktig å markere sin avsky for Sovjets voldsdespoti da den ungarske frihetsreisning så brutat ble slått ned. Men Ungarn er ikke noe enestående kapittel i Moskvakommunismens saga. Det samme har skjedd — og skjer daglig — i Øst-Tyskland, i alle de baltiske land og i det hele tatt overalt hvor sigd og hammer er blitt det herskende symbol. Selve systemet er ens overalt, dets uttrykksformer også. Det som gjorde at den ungarske tragedie virket så umiddelbart sjokkerende og rystende

fer ham anerkjennelse på høyeste hold, idet Sirdal herredstyre uttrykte sin særlige takk og et løfte om at gaven skulle bli vedlikeholdt av bygda.

I 1919 kom Olay som sokneprest til Byneset menighet i Sør-Trøndelag. Her kom han inn i et rikt og mangeartet arbeid, på det kirkelige, humanitære og sosialpolitiske felt. Ved sin solide og kunnskapsmettede forkynnelse skaffet han seg rik inngang ikke bare i sitt eget sokn, men også ellers rundt om i fylket. Han inntok en rekke talerstoler i fylkets byer og bygder fra stiftsstadene selv og helt opp til Levanger og Steinkjer i Nord-Trøndelag. Han var en aktet og høyt anskrevet taler ved stevner for Indremisjonen Hedningemisjonen og Israelmisjonen, likesom han gjennom alle 9 år her oppe hadde sitt faste sete som medlem av eller formann i disse institusjoners styre. Ved siden av alt dette var han en flittig bidragsyter til Indremisjonens organ «Hyrden».

I 1927 søkte Olay seg sør- over og tiltrådte våren 1928 som res.kap. i Rakkestad. I 1938 ble han sokneprest i

Et fritt samfunn kan bare eksistere så lenge samfunnsånden oppveies av en like sterk tilbøyelighet til å passe sine egne saker.

Prof. EDW. SHILS
i «The Torment of Secrecy».

En mann kan sitte hele dagen ved sin pult uten en eneste gang å tenke på henne, for hvem han dog arbeider. Derimot tenker han meget på, hvorledes den artikkel han arbeider på, vil ta seg ut i bladet, og hvilken virkning den kanskje har på neste forfremmelse.

CAMILLA COLLET

«Amtmandens døtre»
Det er for en mann noe så ubeskrivelig søtt og tilfredsstillende i dette å vite med seg selv at han har tilgitt sin hustru.

HENRIK IBSEN
«Et dukkehjem».

len, og ønsker ham og hans familie mange gode og lykkelige samværets år framover. 70 år er ikke noen endelig grensesten.

For - som kjent - også syttier der noe nytt i.

I dette tilfelle kommer vi sikkert til å merke det.

H. J.

Fritt slag

Herr redaktør.

Jeg har aldri tillatt meg å si noe ufordelaktig om de i mitt innlegg nevnte personer. De to av dem, Bjørnson og Olga Bjoner kjenner jeg, og høyakter den tredje, herr Lærum kjenner jeg bare av navn gjennom denne avis, men det forhindrer selvsagt ikke at jeg respekterer månen og hans meninger, selv om det kan røyne hårdt på etter å ha lest hans artikler i nr. 23 og 24. Hans tilbøyelighet til å nedvurdere den som ikke uten videre vil godta hans standpunkt, er litt for påfallende.

Men nå sakens kjerne: I de siste 8 år har vi som fellesnevner hatt et organ kaldt Forbundet for Social Oppreisning. Hva er det dette Forbund har syslet med i disse år? Hva i all verden er det vel annet enn en ubrutt kjede av anstrengelser for å komme «på talefot», og det med de organer som Hafskjold så korrekt anfører som de eneste rette til å søke forbindelse med, — nemlig de offentlige myndigheter. Jeg har en følelse av at dette er gått hus forbi hos de fleste. Jeg undres på om selv Hafskjold hadde dette moment for øye da han skrev sitt innlegg?

Men resultatet av disse 8 års anstrengelser! Kan noen påpeke resultat, og i tilfelle hva går dette ut på? Jeg sa

Fører ikke dette frem, vel så er sikkert alle veier stengt, det gjør vi sikkert klokt i å ta med i beregningen. Noe ganske annet er at kommende verdensbegivenheter kan komme til å fele vekk rubb og stubb av dn kamarilja som har mareredet oss nå i mere enn 12 år. Det samme som Skuggevik sikter til. Ellers må jeg si at de som har støttet med sine innlegg har oppfattet meg korrekt.

Så ser jeg at redaktøren er interessert i at vi «feier for egen dør». En tiltalende tanke. Jeg svarer for meg selv: Det har andre besørget så grundig at regningen kom på 6 år. — Hva med hensyn til andre NS-folk? — Jeg skammer meg ikke over å være i disse rekker, men om redaktøren regner seg som hørende til disse er vei et spørsmål, ettersom han setter «våre» rekker i gåseøyne.

Når redaktøren mener at det meget aktverdige kvinner og menn han navngir, er opinionsdannende i Norge, vel så får han lov å mene det. Men venligst levn også meg en smule frihet for min oppfatning.

New Westminster B. C., Canada, Juli 1957.
Deres oppriktige
M. I. Almers.

FOLK OG LAND

Redaktør og utgiver:
JOHANNES KRINGLEBOTN
Postboks 3237, Oslo

Ekspedisjon og kasse:
Kierschowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96
Boks 3214

Abonnementspriser:
Kr. 25,- pr. år, kr. 12,50 pr. halvår. Sverige og Danmark: kr. 29,00 pr. år, kr. 14,50 pr. halvår. Utlandet for øvrig: kr. 33,00 pr. år, kr. 16,50 pr. halvår. I nøytralt omslag kr. 35,00 pr. år, kr. 17,50 pr. halvår.
Løssalg 65 øre

Annonsepris:
32 øre pr. millimeter over en spalte.
Bruk postgirnr. 16450.
Sambandstrykkeriet Oslo